

Beslutningsforslag nr. B 64. Fremsat den 11. januar 2000 af Tove Videbæk (KRF), Flemming Kofod-Svendsen (KRF), Ole M. Nielsen (KRF) og Jann Sjursen (KRF)

Forslag til folketingsbeslutning

om psykologhjælp til incestofre og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen

Folketinget opfordrer regeringen til at sikre, at incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen får adgang til psykologbehandling efter sygesikringslovens § 9, stk. 2, uanset hvor lang tid der er forløbet siden misbrugets ophør.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund for forslaget

Psykologhjælp efter sygesikringsloven

Sygesikringslovens § 9, stk. 2, giver adgang til delvis dækning af udgifterne til psykologbehandling i henhold til regler fastsat af sundhedsministeren.

I dag kan følgende grupper få adgang til psykologhjælp med sygesikringstilskud efter lægehenvi- sning i henhold til bekendtgørelse nr. 1191 af 18. december 1996 om tilskud efter sygesikringsloven til psykologbehandling for særligt udsatte grupper som ændret ved bekendtgørelse nr. 726 af 16. december 1997:

- 1) røveri-, volds- og voldtægtsofre,
- 2) trafik- og ulykkesofre,
- 3) pårørende til alvorligt psykisk syge personer,
- 4) personer ramt af en alvorligt invaliderende sygdom,
- 5) pårørende til personer, der er ramt af en alvorligt invaliderende sygdom,
- 6) pårørende ved dødsfald,
- 7) personer, der har forsøgt selvmord, og
- 8) kvinder, der får foretaget provokeret abort efter 12. graviditetsuge som følge af misdannelser eller lignende ved barnet.

Ordningen, der har karakter af akut krisehjælp, yder maksimalt tilskud til 12 timers psykologbehandling. Tilskuddet udgør 60 pct. af det beløb, der er fastsat i overenskomsten mellem Sygesikringens Forhandlingsudvalg og Dansk Psykolog Forening.

Muligheder for at få psykologhjælp efter sygesikringsloven

Incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen vil kunne få tilskud til psykologbehandling efter sygesikringsloven, hvis der er tale om vold eller voldtægt. Hvis der derimod ikke har været tale om voldtægt eller vold i straffelovens forstand, er det tvivlsomt, om denne gruppe vil være omfattet af bekendtgørelsen om tilskud til psykologbehandling efter sygesikringsloven. Det foreslås derfor, at incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen til-

føjes i bekendtgørelsen som en selvstændig tilskudsberettiget gruppe.

6-måneders-fristen

I henhold til bekendtgørelsen om tilskud til psykologbehandling kan henvisning normalt ikke udstedes senere end 6 måneder efter, at den begivenhed, der er årsag til henvisningen, indtrådte.

Dette går utilsigtet ud over mange incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen, da denne gruppe i særlig grad er kendetegnet ved fortrængning af oplevelsen. Dette kan skyldes, at krænkeren har været et familiemedlem eller en anden person, som barnet eller den unge har haft tillid og tilknytning til eller har været afhængig af. Det er ikke usædvanligt, at det først er langt senere i livet, at ofrene erkender, at de har været udsat for seksuelle overgreb som børn. Mange oplever herefter, at deres verden med ét styrter sammen, og der opstår således en akut krise, der ganske ligner de kritesituationer, som de øvrige grupper står i. Det anses derfor for hensigtsmæssigt, at incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen undtages fra 6-måneders-fristen. På denne måde vil incestofre og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen blive ligestillet med de øvrige grupper, der har behov for akut krisehjælp. Det bør ikke komme denne gruppe til skade, at de har været udsat for et overgreb, der har bevirket en ofte livslang fortrængning.

Den øvrige indsats for incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen

Indsatsen for voksne incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen bør efter forslagsstillerens opfattelse ikke stoppe ved indførelse af mulighed for at få akut psykologbehandling som følge af sexmisbrug i barndommen. Nogle incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen vil have behov for og foretrække den rådgivning, som et rådgivningscenter kan give. Der findes mere end 400 centre, hvor incestofre og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen kan få hjælp, selv om det kun er

få centre, der er specifikt orienteret mod denne gruppe. Formidlingscenter Storkøbenhavn skønner, at der er mellem 4000 og 5000 førstegangshenvendelser til disse centre årligt. Distriktspsykiatrien, den praktiserende læge og kommunen kan afhængigt af problemernes karakter og omfang også tilbyde hjælp. Disse muligheder bør udbygges og støttes. I den forbindelse ser forslagsstillerne frem til den kommende tværministerielle strategi til bekæmpelse af seksuelle overgreb mod børn, i hvilken der forventes en status over foretagne initiativer og forslag til eventuelle yderligere initiativer.

Omfanget af incest og seksuelt misbrug i barndommen

En af de få og den mest omfattende danske undersøgelser af omfanget af seksuelle overgreb mod børn og unge er fra 1988 (Ingrid Leth m. fl. i Nordisk Psykologi 1988, s. 383-393). Ifølge denne undersøgelse har omkring 10 pct. af alle børn og unge under 18 år været udsat for seksuelt misbrug (minimumstal). Der er tale om seksuelle overgreb inden for familien i 42 pct. af tilfældene for kvindernes vedkommende og i 25 pct. af tilfældene for mændenes vedkommende. 60 pct. af mændene og 52 pct. af kvinderne har ikke som børn fortalt nogen om de seksuelle overgreb.

Kirsten Moesgaard, chefpsykolog på Roskilde Amtssygehus' børneafdeling, har lavet en undersøgelse af børn, der har været inddragt på børneafdelingen i perioden 1988-1992. Hun konkluderer ligeledes, at ca. hvert 10. barn udsættes for seksuelle overgreb.

Herudover har Formidlingscenter Storkøbenhavn i oktober afleveret en undersøgelse af tilbud til *voksne* incestramte i Danmark uden for behandlingssystemet og det offentlige sociale system. Her antages det forsigtigt – uden at sondre mellem en tidlig henholdsvis sen erkendelse af overgrebene – at der årligt vil være ca. 5 pct., der vil efterspørge eller have behov for hjælp ud af minimum 200.000 kvinder og 100.000 mænd, der har været udsat for seksuelt misbrug i barndommen. Der vil således efter formidlingscentrets opfattelse være tale om, at mellem 10.000 og 20.000 personer årligt må forventes at søge hjælp på rådgivnings- og behandlingssteder. Desuden lyder en af delkonklusionerne i undersøgelsen således: »Man kan formode, at de incestramte, der når frem til behandlingssystemet, vitterligt har behov for behandling...« (s. 17).

Ofre udgør potentielle krænkerere

Flere undersøgelser konkluderer, at de fleste krænkerere selv er blevet seksuelt krænket og udsat for omsorgssvigt.

Ved en undersøgelse af 90 mænd dømt for seksuelle overgreb mod børn fandt man, at 65,8 pct. af disse som børn havde været udsat for groft omsorgssvigt. Dette omsorgssvigt bestod for 38,5 pct. af krænkerne i seksuelle overgreb under deres opvækst og for 27,3 pct. i grov fysisk mishandling. Kun 5 pct. i kontrolgruppen havde været udsat for omsorgssvigt. (Hunter m. fl., International Journal of offender Therapy and comparative criminology 1989, s. 95-103).

Det er derfor vigtigt at få brudt misbrugskæden, så egne børn ikke bliver nye ofre, hverken for omsorgssvigt eller seksuelle overgreb. »Uden behandling er ofrenes forhold til kærlighed og misbrug forkvaklet, og de risikerer derved at gøre skade på deres børn« (Helle Theede-Schytte, Center for seksuelt misbrugte – Fyn, Jyllands-Posten 7. december 1998).

Internationale forpligtelser og bestræbelser

FN's børnekonvention

FN's børnekonvention fra 1989 foreskriver i artikel 39, at »deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at fremme fysisk og psykisk helbredelse og resocialisering af et barn, der har været udsat for enhver form for forsømmelse, udnyttelse eller misbrug, tortur eller anden form for grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf eller væbnede konflikter. Sådant helbredelse og resocialisering skal finde sted i omgivelser, der fremmer barnets sundhed, selvspekt og værdighed«.

Fælles aktion på EU-plan

I EU-regi har Rådet i 1997 vedtaget en fælles aktion af 24. februar 1997 om bekæmpelse af menneskehandel og seksuel udnyttelse af børn, hvor det blandt andet er bestemt, at medlemsstaterne skal sikre passende bistand til ofrene og deres familier.

Europarådet

Europarådets ministerkomité har i rekommandation R (91) 11 om seksuel udnyttelse, børnepornografi, prostitution og handel med børn og unge voksne opfordret medlemsstaterne til at støtte lokale offentlige og private initiativer, der har til formål at yde lægelig, psykologisk, social eller juridisk hjælp til børn og unge voksne, som er i risiko for eller som har været udsat for seksuel udnyttelse.

Økonomiske konsekvenser

Hvis man går ud fra, at 5 pct. af den totale gruppe af incestramte og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen årligt får brug for hjælp, vil dette tal udgøre ca. 15 000 kvinder og mænd. Det antages, at mellem

40 og 48 pct. har fortalt om overgrebene, mens de var børn, og disse har således allerede på det tidspunkt erkendt overgrebene. Det skønnes derfor at være et mindre antal, der som voksne vil få behov for hjælp som følge af en *sen* erkendelse af overgrebene. Af denne gruppe, der vil have behov for hjælp på grund af sen erkendelse af overgrebene, skønnes det at være endnu færre, der vil have behov for *akut* krisehjælp efter sygesikringsloven.

På baggrund af disse oplysninger skønnes det derfor, at antallet af incestramte og andre ofre for seksuelt

misbrug i barndommen, der vil søge at få tilskud efter sygesikringsloven til akut psykologbehandling som følge af en nylig erkendelse af de tidlige overgreb, vil være ca. 1000 årligt. Sygesikringstilskuddet udgør i øjeblikket 336 kroner pr. behandlingsmodul. Hvis alle 1000 modtager 12 timers psykologbehandling, vil udgiften for det offentlige beløbe sig til ca. 4 mill. kroner årligt. I 1997 blev der bevilget 27 mio. kroner til psykologhjælp. Heraf udgjorde psykologhjælp som følge af røveri-, volds- og voldtægtsofre 12 pct. svarende til knap 3 mio. kr.

Skriftlig fremsættelse

Tove Videbæk (KRF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om psykologhjælp til incestofre og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen.

(Beslutningsforslag nr. B 64).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.